Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби статистики

12 липня 2021 р. № 183

(зі змінами, затвердженими наказами Державної служби статистики
від 09 травня 2022 р. № 81,
від 09 грудня 2022 р. № 296,
від 28 жовтня 2024 р. № 247

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ "ВЗАЄМОРОЗРАХУНКИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ З НЕРЕЗИДЕНТАМИ"

Київ – 2021

Державна служба статистики України

Відповідальний за підготовку – директор департаменту структурної статистики апарату Держстату Кузнєцова М. С.

Методологічні положення державного статистичного спостереження "Взаєморозрахунки підприємств України з нерезидентами" (далі – Методологічні положення) містять опис основних положень і методів проведення цього державного статистичного спостереження.

Ці Методологічні положення призначені для використання працівниками органів державної статистики, а також можуть бути корисні для інших заінтересованих користувачів статистичної інформації.

Методологічні положення підготовлені фахівцями департаменту структурної статистики апарату Держстату.

Методологічні положення та Зміни до Методологічних положень схвалені Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Держстату (протоколи від 28 травня 2021 року № КПУМ/12-21, від 03 травня 2022 року № КПУМ/10-22, від 25 листопада 2022 року № КПУМ/28-22 та від 11 жовтня 2024 року № КПУМ/18-24).

Держстат
вул. Шота Руставелі, 3, Київ, 01601
http://www.ukrstat.gov.ua
телефон: (044) 287-24-22
адреса електронної пошти: office@ukrstat.gov.ua

© Державна служба статистики України, 2021

Зміст

Стор.

Скорочення та умовні позначення……..…… 4

І. Вступ …….……..... 5

ІІ. Загальна характеристика явища, що вивчається, та показники, що поширюються…….…….…… 5

ІІІ. Об’єкт і одиниця статистичного спостереження…….. 6

IV. Джерела та методи отримання інформації статистичного спостереження…….……..……. 6

V. Сукупність одиниць статистичного спостереження, що вивчається…….……..…… 7

VI. Статистичні методи обробки й аналізу даних статистичного спостереження …..……..... 7

VII. Статистичні методи уникнення розкриття конфіденційних даних статистичного спостереження……... 8

VIII. Поширення результатів статистичного спостереження…… 9

IX. Перегляд статистичної інформації статистичного спостереження…… 9

X. Особливості проведення державного статистичного спостереження в умовах надзвичайних і непереборних обставин (зокрема, в умовах правового режиму воєнного стану в Україні)… 10

Додатки:

Додаток 1. Показники, що поширюються за результатами статистичного спостереження……. 12

Додаток 2. Опис інформації у формі державного статистичного спостереження № 1-Б (річна) "Звіт про взаєморозрахунки з нерезидентами" ...……...…… 13

Список використаних джерел……..…….. 14

Скорочення та умовні позначення

ДСС, статистичне спостереження	– державне статистичне спостереження;
ДСС "Реєстр респондентів"	– державне статистичне спостереження "Реєстр респондентів статистичних спостережень";
КВЕД	– Класифікація видів економічної діяльності;
КОПФГ	– Класифікація організаційно-правових форм господарювання;
КІСЕ	– Класифікація інституційних секторів економіки;
НБУ	– Національний банк України;
РРП	– Реєстр респондентів - підприємств;
статистична інформація	– офіційна державна статистична інформація;
Т	– рік, у якому формується сукупність одиниць державного статистичного спостереження;
ТОД	– територіальні органи Держстату.

І. Вступ

1. Метою проведення ДСС "Взаєморозрахунки підприємств України з нерезидентами" є формування інформації про дебіторську та кредиторську заборгованість підприємств України з нерезидентами для інформаційного забезпечення складання платіжного балансу.

Користувачем даних ДСС є НБУ.

2. Ці Методологічні положення ураховують положення Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції Міжнародного валютного фонду (6-те видання, 2009) [16] (далі – Керівництво) у частині складання статті платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції "торгові кредити та аванси".

3. ДСС проводиться відповідно до статті 10 Закону України "Про офіційну статистику" [1], постанови Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 17 березня 2000 року № 517 "Про складання платіжного балансу України" [7].

4. ДСС проводиться з річною періодичністю.

5. Для цілей Методологічних положень терміни вживаються в значеннях, наведених у статтях 1, 8, 9, 10 Закону України "Про офіційну статистику" [1], статтях 1, 2 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [6], Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, затверджених відповідними наказами Міністерства фінансів України, міжнародними стандартами фінансової звітності, які офіційно розміщені на сайті Міністерства фінансів України (mof.gov.ua).

Також застосовуються терміни з урахуванням наведених у розділі І Методологічних положень державного статистичного спостереження "Реєстр респондентів статистичних спостережень" [12].

ІІ. Загальна характеристика явища, що вивчається, та показники, що поширюються

1. У рамках складання платіжного балансу передбачається формування статті платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції "торгові кредити та аванси" з урахуванням положень Керівництва.

2. Для інформаційного забезпечення складання платіжного балансу в межах ДСС формуються такі показники:

1) дебіторська заборгованість підприємств за розрахунками з нерезидентами за товари, роботи, послуги (на кінець звітного періоду) (тис.грн) – показник характеризує обсяг заборгованості покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи, послуги, уключаючи заборгованість, забезпечену

векселями, за виданими авансами та заборгованість із внутрішніх розрахунків, оцінену на звітну дату;

2) кредиторська заборгованість підприємств за розрахунками з нерезидентами за товари, роботи, послуги (на кінець звітного періоду) (тис.грн) – показник характеризує обсяг заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи та отримані послуги, суму авансів, одержаних від інших осіб, та суму заборгованості, на яку підприємство видало векселі на забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників, підрядників та інших кредиторів, оцінену на звітну дату.

3. Формування показників ДСС, зазначених у пункті 2 розділу II Методологічних положень, здійснюється в цілому по Україні, за видами економічної діяльності на рівні розділу за КВЕД [8], за інституційними секторами економіки за КІСЕ [10], за видами заборгованості (довгострокова, поточна, з неї прострочена).

4. Перелік показників, що поширюються за результатами ДСС та їх розрізи (деталізація) наведено в додатку 1 до цих Методологічних положень.

III. Об’єкт і одиниця статистичного спостереження

1. Об’єктом статистичного спостереження (цільовою сукупністю) є юридичні особи, які здійснюють взаєморозрахунки з нерезидентами.

ДСС не охоплює банківські установи.

2. Для проведення ДСС використовується метод несуцільного обстеження безпосередньо одиниць статистичного спостереження методом невипадкового (спрямованого) відбору цих одиниць за їх розміром.

3. Одиницею статистичного спостереження є юридична особа.

IV. Джерела та методи отримання інформації статистичного спостереження

Джерелами інформації ДСС є:

інформація, отримана від респондентів, за формою ДСС № 1-Б (річна) "Звіт про взаєморозрахунки з нерезидентами", опис якої наведено в додатку 2 до цих Методологічних положень.

Зазначена інформація одержується не пізніше 9 лютого року *T*+1 в електронній формі [13]. Показники форми вміщують дані за звітний рік у цілому по юридичній особі, уключаючи дані її філій, представництв, відділень та інших відокремлених підрозділів;

перелік підприємств, які увійшли до сукупності одиниць, що вивчається, при проведенні ДСС "Зовнішня торгівля товарами", який використовується для формування статистичних переліків і отримується в третій декаді листопада року *T* в електронній формі;

перелік підприємств, які увійшли до сукупності одиниць, що вивчається, при проведенні ДСС "Зовнішня торгівля послугами", який використовується для формування статистичних переліків і отримується в третій декаді листопада року *Т* в електронній формі;

інформація ДСС "Реєстр респондентів", яка використовується для формування статистичних переліків і отримується в другій декаді листопада року *Т* в електронній формі.

V. Сукупність одиниць статистичного спостереження, що вивчається

1. Для отримання інформації безпосередньо від респондента в грудні року *Т* на державному рівні відбувається формування генеральної сукупності, сукупності одиниць статистичного спостереження, що вивчається, та сукупності респондентів ДСС.

Генеральна сукупність одиниць статистичного спостереження формується на основі даних ДСС "Реєстр респондентів" (у частині РРП) та включає одиниці, які є активними станом на 01 листопада року *Т* та відповідають таким критеріям:

за типом статистичної одиниці – підприємство;

за інституційним сектором економіки відповідно до КІСЕ належать до секторів S.11 "Нефінансові корпорації" та S.12 "Фінансові корпорації" (крім підсектору S.121);

мають організаційно-правову форму господарювання за такими кодами КОПФГ [9]: 110–310, 330–340, 510–590, 915–940;

за основним видом економічної діяльності за КВЕД відносяться до кодів: 01.11–63.99, 64.19 (крім одиниць, які містять у назві слово "банк"), 64.20–82.99, 85.10–93.29, 95.11–96.09;

мають середню кількість працівників 50 осіб і більше за рік *Т*-1.

2. На основі генеральної сукупності одиниць формується сукупність одиниць, що вивчається, до якої включаються:

підприємства з обсягом експорту/імпорту товарів більше нуля станом на 01.10 року *Т* (на основі даних з електронних копій митних декларацій) та які увійшли до сукупності одиниць, що вивчається, при проведені ДСС "Зовнішня торгівля товарами" у році *Т*;

підприємства, які увійшли до сукупності одиниць, що вивчається, при проведенні ДСС "Зовнішня торгівля послугами" у році *Т*+1.

3. На підставі сукупності одиниць статистичного спостереження, що вивчається, формується сукупність респондентів, до якої включаються юридичні особи, яким відповідають одиниці, що наявні в сукупності одиниць ДСС. Очікується, що рівень відповідей респондентів становитиме 95%.

4. Унесення змін до статистичних переліків не здійснюється.

VI. Статистичні методи обробки й аналізу даних статистичного спостереження

1. Обробка даних ДСС складається з опрацювання даних, що надійшли від респондентів, які проходять відповідні стандартні процедури, у тому числі контроль повноти їх уведення, перевірка правильності співвідношення окремих значень показників, порівняння значень показників у динаміці із застосуванням методу групування даних. У разі виявлення неузгодженостей може здійснюватися зв'язок із респондентами і відповідне редагування інформації.

2. У межах ДСС методи компенсації відсутніх даних не застосовуються. При цьому здійснюється контроль рівня надання звітів респондентами, охопленими ДСС, і аналіз причин їх ненадання.

3. Формування показників за результатами ДСС (відповідно до їх переліку, викладеного у розділі II цих Методологічних положень) відбувається методом арифметичного підсумовування даних, отриманих за результатами обстеження сукупності одиниць, що вивчається. Одержані результати для забезпечення їх якості аналізуються, зокрема, здійснюється зіставлення показників з попереднім періодом.

Здійснюється формування статистичної інформації, яка отримується за результатами ДСС, для поширення.

VII. Статистичні методи уникнення розкриття конфіденційних даних статистичного спостереження

1. Забезпечення статистичної конфіденційності у практиці проведення ДСС здійснюється згідно з міжнародними вимогами до правил конфіденційності даних відповідно до глави V Регламенту (ЄС) № 223/2009 Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 2009 року про європейську статистику [15], а також відповідно до вимог статей 11, 25, 29, 30, 31, 32, 37 Закону України "Про офіційну статистику" [1], статей 18, 21 Закону України "Про інформацію" [2], статей 6, 7 Закону України "Про доступ до публічної інформації" [3], статей 5, 6, 7, 24 Закону України "Про захист персональних даних" [4].

Також забезпечення статистичної конфіденційності проведення ДСС відбувається з урахуванням основних принципів і статистичних методів, визначених пунктом 1 підрозділу 2 розділу IV Методологічних положень щодо забезпечення статистичної конфіденційності офіційної державної статистичної інформації [11].

Для забезпечення встановлених законодавством гарантій перед респондентами щодо забезпечення конфіденційності наданої ними інформації використання цієї інформації відбувається виключно у статистичних цілях.

2. У ході проведення ДСС реалізуються такі заходи щодо забезпечення статистичної конфіденційності:

надання статистичної інформації, отриманої за результатами ДСС, користувачам в агрегованому знеособленому вигляді;

нерозповсюдження інформації, яка була отримана під час проведення ДСС, якщо є загроза розкриття первинних даних;

захист та використання виключно у статистичних цілях інформації, що містить статистичні переліки.

3. Контроль ризику розкриття конфіденційних даних здійснюється для кожного з показників, що формуються за результатами ДСС та які перелічені в розділі ІІ цих Методологічних положень, за правилом порогового значення, згідно з яким значення статистичного показника є вразливим, якщо воно розраховано на базі занадто малої кількості статистичних одиниць (три та менше), та правилом домінанти, відповідно до якого значення є вразливим, якщо воно розраховано з перевагою однієї (80 і більше відсотків визначеного розміру/обсягу показника) або двох одиниць (90 і більше визначеного обсягу показника).

Для уникнення розкриття конфіденційних даних застосовуються методи блокування вразливого значення (первинне блокування) та блокування значень, за допомогою яких можна розрахувати вразливі значення, що були заблоковані на етапі первинного блокування (вторинне блокування), уключаючи блокування значень взаємопов’язаних показників та беручи до уваги їх розрізи й агрегацію.

VIII. Поширення результатів статистичного спостереження

1. Відповідно до Закону України "Про офіційну статистику" [1] статистична інформація, отримана за результатами ДСС, поширюється в агрегованому знеособленому вигляді.

2. З метою забезпечення статистичної конфіденційності поширенню не підлягає агрегована знеособлена статистична інформація, яка містить дані, отримані від трьох і менше респондентів та/або якщо частка одного з респондентів у ній перевищує 80 відсотків або частка двох респондентів у ній перевищує 90 відсотків, а також інформація, що містить статистичні переліки та інформація, що міститься у статистичних переліках.

3. Відповідно до мети ДСС статистична інформація за результатами ДСС надається НБУ й окремо не оприлюднюється.

4. З метою оцінювання якості офіційної державної статистичної інформації за ознаками актуальності, точності і надійності, своєчасності і пунктуальності, узгодженості і порівнянності, а також доступності і ясності формується та оприлюднюється на офіційному вебсайті Держстату стандартний звіт з якості ДСС "Взаєморозрахунки підприємств України з нерезидентами".

IX. Перегляд статистичної інформації статистичного спостереження

1. Для цього ДСС не передбачений запланований перегляд статистичної інформації.

2. За цим ДСС також може здійснюватися незапланований перегляд статистичної інформації, зумовлений непередбачуваними подіями або помилками.

3. Про незапланований перегляд Держстат повідомляє НБУ, як тільки виникає потреба в ньому, шляхом надання усних чи письмових роз'яснень.

X. Особливості проведення державного статистичного спостереження в умовах надзвичайних і непереборних обставин (зокрема, в умовах правового режиму воєнного стану в Україні)

1. Унаслідок дії положень підпункту 1 пункту 1 Закону України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни", яким передбачено, що фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи подають облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи [5], отримання даних за цим ДСС, зокрема статистичної звітності, наведеної у розділі IV цих Методологічних положень, у повному обсязі не є можливим.

2. Через відсутність даних з усіх джерел, наведених у розділі IV цих Методологічних положень, а також альтернативних може не бути можливості здійснити оцінку показників, наведених у розділі II цих Методологічних положень.

3. У випадку отримання даних у неповному обсязі (менше, ніж очікуваний рівень відповідей респондентів, наведений у розділі V цих Методологічних положень) оцінка показників, зазначених у розділі II цих Методологічних положень, не здійснюється.

4. Строки виконання окремих процесів статистичного виробництва повинні визначатися з урахуванням положень підпункту 1 пункту 1 Закону України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни".

5. Ураховуючи положення Закону України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни", беручи до уваги відсутність звітів і будь-яких інших документів, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства від респондентів, у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після

його завершення офіційна державна статистична інформація, щодо якої неможливо забезпечити відповідну якість, може не поширюватися. Про зазначене користувачам повідомляють додатково шляхом надання усних чи письмових роз’яснень.

Директор департаменту структурної
статистики апарату Держстату Маргарита КУЗНЄЦОВА

Додаток 1
до Методологічних положень
(пункт 2 розділу II)

Показники, що поширюються за результатами статистичного спостереження

Найменування показника	Періодичність	Розпорядник	Територіальний розріз	Інші розрізи
1	2	3	4	5
Дебіторська та кредиторська заборгованість підприємств за розрахунками з нерезидентами за товари, роботи, послуги	Річна	Держстат	Україна	За видами економічної діяльності (розділ за КВЕД); інституційними секторами економіки (КІСЕ); видами заборгованості

Додаток 2
до Методологічних положень
(розділ IV)

Опис інформації у формі державного статистичного спостереження № 1-Б (річна) "Звіт про взаєморозрахунки з нерезидентами"

№ з/п	Найменування інформації	Періодичність	Розріз
1.	Заборгованість за розрахунками з нерезидентами за товари, роботи, послуги (включаючи заборгованість, забезпечену векселями, авансові платежі та внутрішні розрахунки)	річна	За видами заборгованості (дебіторська, кредиторська, довгострокова, поточна, з неї прострочена) станом на 31 грудня 20__ року
2.	Причини зміни обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості порівняно з попереднім періодом	річна	×
3.	Інформація щодо відсутності даних	річна	За видами причин відсутності даних: одиниця припинена або перебуває в стадії припинення; проведено чи проводиться реорганізація або передано виробничі фактори іншій одиниці; відсутнє явище, яке спостерігається

Список використаних джерел

1. Закон України "Про офіційну статистику" від 16 серпня 2022 року № 2524-IX.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2524-20#Text

2. Закон України "Про інформацію" від 02 жовтня 1992 року № 2657-XII.
URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12

3. Закон України "Про доступ до публічної інформації" від 13 січня 2011 року № 2939-VI.
URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text

4. Закон України "Про захист персональних даних" від 01 червня 2010 року № 2297-VI.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text

5. Закон України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" від 03 березня 2022 року № 2115-IX.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text

6. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16 липня 1999 року № 996-XIV.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14

7. Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 17 березня 2000 року № 517 "Про складання платіжного балансу України".
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/517-2000-п

8. Національний класифікатор України ДК 009:2010 "Класифікація видів економічної діяльності", затверджений наказом Держспоживстандарту України від 11 жовтня 2010 року № 457.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text

9. Державний класифікатор України ДК 002:2004 "Класифікація організаційно-правових форм господарювання", затверджений наказом Держспоживстандарту України від 28 травня 2004 року № 97.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0097609-04#Text

10. Класифікація інституційних секторів економіки України, затверджена наказом Держстату від 03 грудня 2014 року № 378 .
URL:https://www.ukrstat.gov.ua/klasf/st_kls/op_kise_2016.htm

11. Методологічні положення щодо забезпечення статистичної конфіденційності офіційної державної статистичної інформації, затверджені

наказом Держстату від 30 грудня 2022 року № 434, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05 квітня 2023 року за № 573/39629.

URL: https://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2022/434/434.zip

12. Методологічні положення державного статистичного спостереження "Реєстр респондентів статистичних спостережень", затверджені наказом Держстату від 30 листопада 2021 року № 298 (у редакції наказу Держстату від 16 серпня 2024 року № 207).

URL: https://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2024/207/207_2024.htm

13. Порядок подання електронної звітності до органів державної статистики, затверджений наказом Держкомстату від 12 січня 2011 року № 3, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 29 березня 2011 року за № 408/19146.

URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0408-11#Text

14. Regulation (EC) № 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) № 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities, Council Regulation (EC) № 322/97 on Community Statistics, and Council Decision 89/382/EEC, Euratom establishing a Committee on the Statistical Programmes of the European Communities (Text with relevance for the EEA and for Switzerland).

URL: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/223/2015-06-08

15. Sixth Edition of the IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual (BPM6). 2009.

URL: https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/bopman6.htm